

EELNÕU
01.12.2008

VABARIIGI VALITSUS
MÄÄRUS

Tallinn, Toompea

2008. nr.

Emajõe Suursoo looduskaitseala kaitse-eeskiri¹

Määrus kehtestatakse „Looduskaitseaduse“ § 10 lõike 1 alusel.

1. peatükk
ÜLDSÄTTED

§ 1. Emajõe Suursoo looduskaitseala kaitse-eesmärk

(1) Emajõe Suursoo looduskaitseala² (edaspidi *kaitseala*) eesmärk on:

- 1) Emajõe deltasooastiku ning Peipsi järve rannasooastike looduse, ökosüsteemide, maastike, sh pärandkultuurimaastike, ning looduskasutusega seotud kultuuripärandi kaitse, uurimine ja tutvustamine ning ala tasakaalustatud keskkonnakasutuse säilitamine;
- 2) selliste elupaigatüüpide kaitse, mida nõukogu direktiiv 92/43/EMÜ looduslike elupaikade ning loodusliku loomastiku ja taimestiku kaitse kohta nimetab I lisas. Need elupaigatüübid on rabad (7110*)³, siirdesood ja õõtsiksood (7140), siirdesoo- ja rabametsad (91D0*), vanad loodusmetsad (9010*), soostuvad ja soo-lehtmetsad (9080*), lamminiidud (6450), vähe- kuni keskoitelised kalgiveelised järved (3140), looduslikult rohkekoitelised järved (3150), huumustoitelised järved ja järvikud (3160) ning jõed ja ojad (3260);
- 3) Euroopa Liidu Nõukogu direktiivi 92/43/EMÜ II lisas nimetatud liikide, mis on ühtlasi ka II või III kaitsekategooria liigid, ning hundi (*Canis lupus*), pruunkaru (*Ursus arctos*), ilvese (*Lynx lynx*), saarma (*Lutra lutra*) ja kopra (*Castor fiber*) kaitse;
- 4) selliste liikide kaitse, mida nõukogu direktiiv 79/409/EMÜ loodusliku linnustiku kaitse kohta nimetab I lisas ja mis on ühtlasi I, II ja III kaitsekategooria kaitsealused liigid;
- 5) I lisas nimetatud II ja III kaitsekategooria linnuliikide ja rändlinnuliikide kaitse. Need rändlinnuliigid on: rästas-roolind (*Acrocephalus arundinaceus*), sinikael-part (*Anas platyrhynchos*), rägapart (*Anas querquedula*), suur-laukhani (*Anser albifrons*), rabahani (*Anser fabalis*), punapea-vart (*Aythya ferina*), tuttvart (*Aythya fuligula*), sõtkas (*Bucephala clangula*), naerukajakas (*Larus ridibundus*);
- 6) II kaitsekategooria kalaliikide säga (*Silurus glanis*) ja tõugja (*Aspius aspius*) ning II ja III kaitsekategooria kaitsealuste taimeliikide kaitse.

(2) Kaitseala maa- ja veeala jaguneb vastavalt kaitsekorra eripärale ja majandustegevuse piiramise astmele neljaks sihtkaitsevööndiks ja üheteistkümneks piiranguvööndiks.

(3) Kaitsealal tuleb arvestada „Looduskaitseaduses“ sätestatud piiranguid käesolevas määruses sätestatud erisustega.

§ 2. Kaitseala asukoht

(1) Kaitseala asub Tartu maakonnas Luunja vallas Kargaja, Kavastu, Pajukurmu ja Tähemaa külas, Meeksi vallas Meerapalu ja Parapalu külas, Mäksa vallas Aruaia, Kastre ja Võõpste külas, Vara vallas Praaga ja Rehemetsa külas ning Võnnu vallas Ahunapalu, Kõnnu ja Lääniste külas.

(2) Kaitseala välispiir ja vööndite piirid on esitatud kaardil määruse lisas⁴.

§ 3. Kaitseala valitseja ja kaitse korraldaja

Kaitseala valitseja on Keskkonnaministeeriumi Tartumaa keskkonnateenistus ja kaitse korraldaja on Riiklik Looduskaitsekeskus.

2. peatükk KAITSEKORRA ÜLDPÕHIMÕTTED

§ 4. Lubatud tegevus

(1) Inimestel on lubatud viibida, korjata marju, seeni ja muid metsa kõrvalsaadusi kogu kaitsealal, välja arvatud Koosa sihtkaitsevööndis asuval Koosa järvel § 11 punktis 3 sätestatud juhul.

(2) Füüsilise isiku või eraõigusliku juriidilise isiku omandis oleval kinnisasjal viibimine on lubatud, arvestades „Asjaõiguseaduses“ ja „Looduskaitseaduses“ sätestatut.

(3) Kaitsealal on lubatud jahipidamine ja kalapüük, võttes arvesse Meerapalu, Suursoo ja Koosa sihtkaitsevööndi kohta kehtestatud erisust.

(4) Telkimine ja lõkke tegemine kaitsealal on lubatud kohtades, mis on selleks ette valmistatud ja mille kaitseala valitseja on tähistanud, ning õuemaal maaomaniku loal. Eramaal on lõkketegemine lubatud ka metsatöödel ja kraavide hooldustöödel.

(5) Kaitseala teedel on lubatud sõidukiga sõitmine. Jalgrattaga sõitmine on lubatud ka radadel. Emajõe ja Peipsi järve püsival jääkattel on lubatud sõiduki ja maastikusõidukiga sõitmine. Mootorsõidukiga sõitmine väljaspool teid, jalgrattaga sõitmine väljaspool teid ja radu ning maastikusõidukiga sõitmine väljaspool Emajõe ja Peipsi järve püsivat jääkatet on lubatud järelevalve- ja päästetöödel, kaitse-eeskirjaga lubatud töödel, kaitseala valitsemise ja kaitse korraldamisega seotud tegevusel ning kaitseala kaitse korraldaja nõusolekul teostataval teadustegevusel.

(6) Kaitseala vetel on lubatud mootorita ujuvvahendiga sõitmine. Mootoriga ujuvvahendiga sõitmine on lubatud Peipsi järvel, Emajõel, Ahja jõel, Kalli jõel Peipsist Kalli järveni ja Kaevandu kanalil ning Koosa jõel Peipsist kuni Kargaja jõe suudmeni. Muudel kaitsealal asuvatel veetaladel on mootoriga ujuvvahendiga sõitmine lubatud kaitseala kaitse korraldaja tähtajalise loaga, järelevalve- ja päästetöödel, kaitse-eeskirjaga lubatud töödel, kaitseala kaitse korraldamise ja valitsemisega seotud tegevusel, sihtkaitsevööndis kaitseala kaitse korraldaja nõusolekul teostataval teadustegevusel.

§ 5. Keelatud tegevus

Kaitseala valitseja nõusolekuta on kaitsealal keelatud:

- 1) muuta katastriüksuse kõlvikute piire ja sihtotstarvet;
- 2) koostada maakorralduskava ja teostada maakorraldustoiminguid;
- 3) väljastada metsamajandamiskava;
- 4) kehtestada detailplaneeringut ja üldplaneeringut;
- 5) anda nõusolekut väikeehitise, sealhulgas lautri või paadisilla ehitamiseks;
- 6) anda projekteerimistingimusi;
- 7) anda ehitusluba;
- 8) rajada uut veekogu, mille pindala on suurem kui viis ruutmeetrit, kui selleks ei ole vaja anda vee-erikasutusluba, ehitusluba või nõusolekut väikeehitise ehitamiseks.

§ 6. Tegevuse kooskõlastamine

(1) Kaitseala valitseja ei kooskõlasta tegevust, mis kaitse-eeskirja kohaselt vajab kaitseala valitseja nõusolekut, kui see tegevus võib kahjustada kaitseala kaitse-eesmärgi saavutamist või kaitseala seisundit.

(2) Kui tegevust ei ole kaitseala valitsejaga kooskõlastatud või tegevuses ei ole arvestatud kaitseala valitseja kirjalikult seatud tingimusi, mille täitmise korral tegevus ei kahjusta kaitseala kaitse-eesmärgi saavutamist või kaitseala seisundit, ei teki isikul, kelle huvides nimetatud tegevus on, vastavalt "Haldusmenetluse seadusele" õiguspärasest ootust sellise tegevuse õiguspärasuse osas.

(3) Keskkonnaministeeriumil või kavandatava tegevuse asukoha keskkonnateenistusel on keskkonnamõju hindamise järelevalvajana õigus määrata kaitseala kaitseks keskkonnanõudeid, kui kavandatav tegevus võib kahjustada kaitseala kaitse-eesmärgi saavutamist või kaitseala seisundit.

§ 7. Vajalik tegevus

Kaitseala soostunud niitude, soo-, aru- ja lamminiitude esinemisaladel on nende ilme ja liigikoosseisu säilimise tagamiseks vajalik tegevus:

- 1) puu- ja põõsarinde kujundamine ja harvendamine 1. septembrist kuni 14. veebruarini vastavalt kaitse-eesmärgile (sh vaadete avamiseks), kusjuures valitsejal on õigus esitada nõudeid raieaja ja tehnoloogia, metsamaterjali kokku- ja väljaveo ning puistu koosseisu ja täiuse osas;
- 2) rohu niitmine, kuid mitte varem kui 1. juulil, ja loomade karjatamine.

3. peatükk SIHTKAITSEVÖÖND

§ 8. Sihtkaitsevööndi määratlus

(1) Kaitseala sihtkaitsevöönd on kaitseala osa seal väljakujunenud või kujundatavate looduslike ja poollooduslike koosluste säilitamiseks.

(2) Kaitsealal on neli sihtkaitsevööndit:

- 1) Apnasaare sihtkaitsevöönd;
- 2) Koosa sihtkaitsevöönd;
- 3) Meerapalu sihtkaitsevöönd;
- 4) Suursoo sihtkaitsevöönd.

§ 9. Sihtkaitsevööndi kaitse-eesmärk

Sihtkaitsevööndi kaitse-eesmärk on looduse mitmekesisuse, märgala ökosüsteemi, elupaikade ja kaitsealuste liikide kaitse ning soomaastiku ilme säilitamine.

§ 10. Lubatud tegevus

(1) Sihtkaitsevööndis on lubatud:

- 1) olemasolevate ehitiste hooldustööd;
- 2) kuni 50 osalejaga rahvaürituse korraldamine. Rohkem kui 50 osalejaga rahvaürituse korraldamine on lubatud üksnes kaitseala kaitse korraldaja nõusolekul.

(2) Sihtkaitsevööndis on kaitseala valitseja nõusolekul lubatud:

- 1) rajatiste rajamine ja tootmisotstarbeta ehitiste püstitamine kaitseala tarbeks;
- 2) maaparandussüsteemide hoiutööd ning veerežiimi taastamine;
- 3) metsakoosluse kujundamine vastavalt kaitse eesmärgile 1. septembrist kuni 14. veebruarini, kusjuures metsakoosluse kujundamisel on kaitseala valitsejal õigus esitada nõudeid raieaja ja -tehnoloogia, metsamaterjali kokku- ja väljaveo ning puistu koosseisu ja täiuse osas;
- 4) kaitsealuste liikide elutingimuste säilitamiseks vajalik tegevus;
- 5) pilliroo varumine;
- 6) Meerapalu ja Suursoo sihtkaitsevööndis jahipidamine 15. veebruarist kuni 31. augustini.

§ 11. Keelatud tegevus

Sihtkaitsevööndis on keelatud:

- 1) majandustegevus;
- 2) loodusvarade kasutamine;
- 3) 1. aprillist kuni 31. juulini inimeste viibimine Koosa sihtkaitsevööndis asuval Koosa järvel, välja arvatud järelevalve- ja päästetöödel, loodusobjekti kaitse korraldamise ja valitsemisega seotud tegevusel ning kaitse korraldaja nõusolekul teostataval teadustegevusel;
- 4) paigaldada veekogudele ujuvehitisi.

4. peatükk PIIRANGUVÖÖND

§ 12. Piiranguvööndi määratlus

(1) Piiranguvöönd on kaitseala majanduslikult kasutatav ning kultuurmaastikuna säilitatav osa, mis ei kuulu sihtkaitsevööndisse.

(2) Kaitsealal on 11 piiranguvööndit:

- 1) Ahunapalu piiranguvöönd;

- 2) Emajõe-Ahja piiranguvöönd;
- 3) Haabsaare piiranguvöönd;
- 4) Kantsi piiranguvöönd;
- 5) Kuuksaare piiranguvöönd;
- 6) Praaga piiranguvöönd;
- 7) Rebassaare piiranguvöönd;
- 8) Puusaarõ piiranguvöönd;
- 9) Tornimäe piiranguvöönd;
- 10) Uru piiranguvöönd;
- 11) Virvissaare piiranguvöönd.

§ 13. Piiranguvööndi kaitse-eesmärk

Piiranguvööndi kaitse-eesmärk on:

- 1) elustiku mitmekesisuse ja maastikuilme säilitamine;
- 2) kultuurilise mitmekesisuse ning ajalooliselt väljakujunenud kultuurmaastiku ilme säilitamine.

§ 14. Lubatud tegevus

(1) Piiranguvööndis on lubatud:

- 1) majandustegevus;
- 2) tootmisotstarbeta ehitiste, kaasa arvatud ajutiste ehitiste püstitamine, arvestades selle määruse § 5 punktides 4–7 sätestatud;
- 3) rahvaürituste korraldamine, sealjuures rohkem kui 50 osalejaga rahvaürituse korraldamine selleks ettevalmistamata ja tähistamata kohas on lubatud üksnes kaitseala kaitse korraldaja nõusolekul.

(2) Piiranguvööndis on kaitseala valitseja nõusolekul lubatud:

- 1) veekogude veetaseme ja kaldajoone muutmine;
- 2) uue maaparandussüsteemi rajamine;
- 3) biotsiidi, väetiste ja taimekaitsevahendi kasutamine;
- 4) puidu kokku- ja väljavedu külmumata pinnaselt.

§ 15. Keelatud tegevus

Piiranguvööndis on keelatud:

- 1) puhtpuistute kujundamine ja energiapuistute rajamine;
- 2) maavara kaevandamine, välja arvatud „Maapõueseaduse“ § 59 lõikes 2 sätestatud juhul kaitseala valitsejaga kooskõlastatud kohtades;
- 3) uuendusraie, välja arvatud metsapatoloogi otsuse alusel ja kaitseala valitseja nõusolekul tehtav lageraie ning turberaie, mille juures säilitatakse koosluse liikide ja vanuse mitmekesisus.

¹Euroopa Liidu Nõukogu direktiiv 92/43/EMÜ looduslike elupaikade ning loodusliku loomastiku ja taimestiku kaitse kohta (EÜT L 206, 22.07.1992, lk 7–50; C 241, 29.08.1994, lk 175; L 305, 08.11.1997, lk 42–65; L 236, 23.09.2003 lk 667–702; L 284, 31.10.2003, lk 1–53) ja Euroopa Liidu Nõukogu direktiiv 79/409/EMÜ loodusliku linnustiku kaitse kohta (EÜT L 103, 25.04.1979, lk 1-18; L 291, 19.11.1979, lk 111; L 319, 07.11.1981, lk 3–15; L 233, 30.08.1985, lk 33–41; L 302, 15.11.1985, lk 218; L 100, 16.04.1986, lk 22–25; L 115,

08.05.1991, lk 41–55; L 164 , 30.06.1994, lk 9–14; C 241, 29.08.1994, lk 175; L 223, 13.08.1997, lk 9–17; L 236, 23.09.2003, lk 667–702).

² Kaitseala on moodustatud Eesti NSV Ministrite Nõukogu 25. mai 1981. a määrusega nr 340 „Sookaitsealade moodustamise kohta“ moodustatud Emajõe-Suursoo sookaitseala baasil. Tulenevalt Vabariigi Valitsuse 5. augusti 2004. a korralduse nr 615-k „Euroopa Komisjonile esitatav Natura 2000 võrgustiku alade nimekiri“ punkti 1 lisa 1 alapunktist 3 hõlmab kaitseala osa Emajõe suudmealast ja Piirissaare linnualast ning punkti 2 alapunktist 29 Emajõe-Suursoo loodusala, kus tegevuse kavandamisel tuleb hinnata selle mõju kaitse-eesmärkidele, arvestades Natura 2000 võrgustiku alade suhtes kehtivaid erisusi. „Rahvusvahelise tähtsusega märgalade, eriti veelindude elupaikade konventsiooni“ artikli 2 lõike 1 kohaselt on kaitseala rahvusvahelise tähtsusega märgala (Ramsari ala).

³ Sulgudes on siin ja edaspidi kaitstava elupaigatüübi koodinumber vastavalt nõukogu direktiivi 92/43/EMÜ lisale I. Tärniga (*) on tähistatud esmatahtsad elupaigatüübid.

⁴ Kaitseala välispiir ja vööndite piirid on märgitud määruse lisas esitatud kaardil Eesti põhikaardi (mõõtkava 1:10 000) alusel, kasutades maakatastri andmeid seisuga jaanuar 2008.

Ala kaardiga saab tutvuda Tartumaa keskkonnateenistuses, Riiklikus Looduskaitsekeskuses, Keskkonnaministeeriumis, Keskkonnaministeeriumi Info- ja Tehnokeskuses ja Maa-ameti veebilehel maainfosüsteemis (www.maaamet.ee).

Andrus Ansip
Peaminister

Jaanus Tamkivi
Keskkonnaminister

Heiki Loot
Riigisekretär